

10
DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

IGNE ELECTREO.

ADICION OFFICIAL

ORDEN

10
DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
IGNE ELECTREO;

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GEORGII BAIRD, S.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT
JOANNES MACULLOH,

Ex Insula GUERNSEY.

*The proverb still sticks closely by us,
Nil dictum quod non dictum prius.*

LLOYD.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
EXCUDEBAT ADAMUS NEILL CUM SOCIIS.

=====
M DCC XCIH.

DISPUTATIO MEDICA

IN ANATOMIA

IGNI ELECTRO

ANNUNTIUM

EX ACADEMIA MEDICA

D. GEORGII BAIERII M.D.

PROFESSORIS

ET

REGENTIS

IN ACADEMIA MEDICA

PRO GRADU DOCTORIS

IN ACADEMIA MEDICA

EX ACADEMIA MEDICA

ERUDITIONE EXAMINATA

JOHANNES MACHILLON

ET

EX ACADEMIA MEDICA

EX ACADEMIA MEDICA

ET

EX ACADEMIA MEDICA

EX ACADEMIA MEDICA

EX ACADEMIA MEDICA

ET

ANDREÆ DUNCAN, M.D. F.R.S. ED.

AUCTOR.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1907

CORRIGENDA.

- Pag. 15. lin. 16. *ante* presse *infere* prolatae sunt
22. 10. *pro* præterundum *lege* prætereundum
12. *pro* contulisse *lege* contulit
15. *post* relegabimus *infere* *LOVETT's *Essays*.
39. 16. *pro* potest *lege* possit
49. 14. *pro* admotus *lege* admotum

10
DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

IGNE ELECTREO.

PROOEMIUM.

IGNIS *electreus*, ex quo tempore, qualis ei fit natura, quibusque polleat viribus, notum fit, habitus profectò est dignissimus, ad quem animum cupidissimè advertant *physici*. Vis quoque, quam morbos depellendi vim possidet, medicos quibus curæ est corporis va-

A letudo,

2 DISPUTATIO MEDICA

letudo, ad leges quibus servit indagandas allexit.

Nostris temporibus ignis *electrinus*, optato eventu, contra morbos multigenos, in auxilium a medicis vocatur. Quinetiam, eo ministro, nervorum generis res olim prorsus obscuras, necdum utique satis cognitæ, explicare medici conati sunt. Ad hoc, philosophi similitudine quadam, quæ igni *electreo* est cum luce, calore et rebus magneticis, et prænotatione nervorum fluidi ætherisque omnia pervadentis adducti, illi igni tantummodo variè modificato hæc omnia attribuerunt.

Argumenta, quibus idem esse fluidum nervorum et ignem *electrinum* probare olim conati sunt medici, prorsus vana erant; propterea quod rebus ipsis, quippe quarum isthactenus perpauca profectò cognitæ essent, non congruerent. Horum enimvero unitatem probare nuper magis potuimus; licet, res hæctenus cognitæ ad unitatem prorsus probandam minimè sufficere, confitendum sit.

Notum

Notum jamdudum est, animantes quasdam scintillulas *electreas* edendi facultatem habere; et profectò non defuerunt, qui vel homines hujusmodi scintillulas emittere asseruerunt. Homines verò tali facultate nulla pollere, sed has scintillulas ex quibusdam eorum vestimentis sese mutuò confricantibus, aut ex crinibus, emitti compertum medici habent. Cùm ita sit, scintillulæ hinc editæ, humano corpori inesse talem facultatem, minimè probant.

Animantes autem sunt viliores quædam, quæ opinionem suprà dictam multò magis firmant. Ad hoc genus pertinent torpedo, *gymnotus electricus*, atque pisces quidam alii. Ictus, quos contrectantibus impingunt hi pisces, sunt in re *electrini*, et eos vel arte nonnulli profectò imitati sunt. Quin et *electrea* hujus piscium generis organa nervis et magnitudine et numero adeo insignibus instruuntur, ut, quin illis hos, fluidum *electreum* colligendi causa, natura largiatur, dubitare vix possimus. Huc accedat, quòd contrectans non, nisi vo-

lente

4 DISPUTATIO MEDICA

lente pisce, fulmine *electreo* percutitur ; unde, nexum quendam inter percussus et nervorum efficientiam intercedere, satis patet.

Res autem a quibusdam philosophis ITALICIS nuper detectæ et in apertum prolatae, ignem *electricum* planè idem cum nervorum fluido esse, vel saltem huic quàm maximè cognatum, verisimillimum et profectò tantùm non certum reddunt. Ad prorsus verò stabilendam hanc unitatem, vel cognationem quasi, opus est ut multa etiamnum incognita patefiant. Verùm enim verò, quippe cùm in rem, tam dignam quæ perquiratur penitus et intelligatur, ingeniosissimus ferme quisque acerrimo studio animum intenderit, nos haud multò diutius in dubio esse, idem sint ignis *electreus* et nervorum fluidum, an diversa inter se et dissimilia, futuros probabile est.

P A R S

P A R S I.

*De Effectibus, quos in Animantium Corpora
præstat Ignis Electreus.*

E viribus, quæ igni *electreo* insunt, nulla
latiùs patet, vel magis miranda est, quàm ea,
qua pollet, animantium corporum incrementa
maturandi. Hanc ei inesse potentiam, utcun-
que aliter quibusdam auctoribus visum fuerit,
nunc satis ferè constat, et inter omnes ferme
auctores convenit. Verum esset hoc, necne
verum, comperiendi studio qui flagrabant, ii
de bombycibus, ranunculis, et fœtu in ovo ferè
solis pericula faciebant; utpote animantibus,
quas servare facillimum est, quæque magnitu-
dine tam maturè crescunt, ut, quantum eas
afficiat ignis *electricus*, clarissimè pateat.

His periculis compertum est, bombycas, qui
sunt igne *electreo* expleti, e necyda-
lis citiùs,
quàm

6 DISPUTATIO MEDICA

quàm cæteros, evolvi, et breviori spatio summam magnitudinem attingere ; et, eodem facto, ranunculos multo in ranas maturiùs grandescere, atque pullos gallinaceos ova, quibus vivescunt, disrumpere.

Igni præterea *electrino* inest potentia, quæ cor arteriasque, in mirum adeo modum, incitat ; ut, elicitis ex qualibet animante scintillis *electreis*, vel eâdem fulmine *electreo* leniter percussâ, arteriæ sexto ferme solito incitatiùs moveantur. Ita esse, obstinatis animis pernegârunt nonnulli. Plurima verò experimenta de industria capta, nullum, quin ita sit, nunc dubitandi locum relinquunt. In contrariam opinionem eo fortasse iverunt auctores, quibus aliter visum est, quòd, efficere quid posset ignis *electreus* in homines, quorum arterias parum concitaret, periclitati sunt.

Concitatior cordis arteriarumque motus animo metu perturbato non attribuendus est ; eo quòd, scintillis *electreis* e dormientibus quidem animantibus elicitis, ideoque nihil hinc mali

mali timentibus, arteriæ iis nihilo minùs aliquanto incitatiùs micant.

Quinetiam ignis *electreus*, id quod, facta periclitatione etiamnum nullâ, ex incitato cordis arteriarumque motu prænoviſſe quidem licuiſſet, animantium calorem interdum aliquantùm, et perincommodè quidem, intendit. Incrementum verò caloris ſenſiferi, quod animans quælibet fluido *electrino* expleta percipit, minimè pro vero eo, interdum quod accidit, incremento habendum eſt, quod *thermometrum* indicat. Maximum caloris, quod notavit PIKELUS *, incrementum ei æquale erat, quod indicant tres *thermometri Fabrenheitiani* gradus.

Ad hoc ignis *electreus*, ut celeriùs reciproce-
tur anima, efficit; hoc verò rariffimè, quippe
cùm unum tantummodo exemplum, ubi talem effectum præſtitit, ſeſe obtulerit.

Huc accedat, quòd cutis exhalationem per-
ſæpe ſolito uberiùs elicit. Rem ita eſſe, ex-
perimenta,

* HUFELAND. de *Aſphyxia*.

perimenta, quibus exhalationis quantitas mensurâ et pondere æstimatur, satis probant; neque rarò aliquis, dum fluido *electreo* expletur corpus, vel infudat, vel tanta saltem ei in sudorem efficitur proclivitas, ut postea solo lecti calore sudore fluat. Hujusmodi verò sudationem mente sibi vana pericula imaginante, magna ex parte, effici idcirco credimus; quòd eos, quorum corporibus admota fuerit *vis magnetica animalis*, sudore plerumque permadescere novimus. Verùm sudorem tamen, aliquatenus saltem, elicere hoc fluidum, eo satis constat; quòd animantes imaginationis ferè expertes illo fluido expletæ, præter solitum, sudant.

Glandulæ quoque alicujus partis solito plus secernunt, si scintillæ *electreæ* ex hac eliciantur, vel eadem *electreo* percutiatur fulmine. Aurium enim cerumen, oculorum lachrymæ, oris saliva, et ex partibus cantharidibus exulceratis serum, ministro igne *electrino*, uberius solito secernuntur. Quin, et eadem causa admota,

mota, crines solito celerius longitudine crescunt. Dicitur etiam fulmen *electreum* efficere, ut menses mulierum et hæmorrhoids abundant: sed, utrum talia quæ efficiat, necne, non æquè compertum medici habent.

Dicunt porrò nonnulli, fluidum *electrinum* appetitum acuere, et alvum astrictam reddere; neque profectò defunt, qui alvi profusionem ab eo interdum effici censent. Verùm hujusmodi enimvero effectus prorsus adventitii, nobis iudicibus, habendi sunt.

Cutem eodem, quo alia quaelibet stimulantia, modo afficit. Ea enim sive scintillis *electreis*, sive ictibus, prurit admodum, calescit, rubescit, aliquantum tumescit; neque quidem rarò fornicatione afficitur, et insudat. Cutis porrò, si tenerior sit, et si fluidum *electrinum* aut ex ea clarius scintillet aut eandem acrius percutiat, vel formicat, vel vesiculis exasperatur, vel sanguine ex propriis vasis effuso decoloratur.

10 DISPUTATIO MEDICA

In hominibus, in quibus inest nimia irritabilitas, fluido *electrino* effici dicuntur anxietas, irritabilitas adhuc major, nausea, insomnia, et morbi nonnulli spastici. Percussum præterea *electreum* fortiolem illico sequuntur gravissimus, fugax autem, dolor, et invita musculorum, quos pervasit fulmen, contractio, cui obsisti nullo molimine potest. Neque hoc profectò mirum est; hujusmodi enim contractio etiam in iis accidit musculis, quorum motus voluntati non parent, quosque alia stimulantia parum vel non omnino afficiunt.

Fluidum *electrinum*, haud secus ac alia quæ nimis incitant, irritabilitatem musculorum penitus exhaurit. Partes enim membrave, quæ fulmine *electreo* icta sunt, multò post, ut quotquot ferme eunt dies, videmus, languida manent et torpida, et interdum in iis nervorum efficacia omnino deletur. Hoc modo fulmen tonitræale cæcitatem haud rarò efficit; licet ictum oculis captum interdum reddat corneam luci imperviam faciendo. Odoratus quoque,
ut

ut testatur HARTMANNUS*, fulmine *electreo* omnino deleri potest.

Neque sanè fulmen *electrinum* irritabilitatem solùm cujuslibet partis hebetat, aut omnino deperdit; sed etiam, si gravius sit, sacram ipsius vitæ flammam penitus et dicto citiùs extinguit. Ita iis accidit animantibus, quæ fulgure tonitrali perimuntur.

Quanta corpus incitandi facultate polleat fluidum *electreum*, non solùm in vivis animantibus, sed in fibris etiam musculorum post mortem, conspicamur. Musculos enim ex corpore post extremum halitum excisos, quos incitare nequeunt vires ullæ aliæ concitatrices, in validos motus ciet. Quin et, id quod adhuc magis mirandum est, ranæ cor, tres post dies, in contractiones civit, quàm cæteri stimuli, five *chymici* five *mechanici*, id incitare cessaverant. Musculus corpore exsectus, si fulmine *electreo* graviter ictus fuerit, illico
quàm

* HUFELAND. de *Asphyxia*.

quàm validissimè contrahitur, sed postea eodem stimulo neutiquam concitari potest.

Est denique priùs observandum, quàm ad alia pergamus, fulmen *electrinum*, dum manet vita, corpus pervadere, sed, post mortem, extremum tantummodo corpus perstringere*. Cùm res ita sit, nonne ignotum illud aliquid, unde vita pendeat, intermedium esse, per quod fulmen *electreum* corpus permanet, concludere licet.

P A R S II.

De Modo, quo Effectus præstat Ignis Electreus.

De hac rei nostræ parte, variæ profectò opiniones in apertum prolatae sunt; quæ autem omnes in quatuor redigantur. Harum

Prima est eorum, qui existimant, *electreum* fulmen in fluida agere;

Secunda

* Vid. CAVALLO's *Medical Electricity*.

Secunda eorum, qui eodem agere modo, quo *phlogiston*, opinantur ;

Tertia eorum, qui eodem modo planè, quo incitantia, agere putant ; et

Quarta eorum, qui idem cum ipso nervorum fluido esse, vel saltem huic quàm confimillimum, censent.

Opinio prima.—Fulmen *electreum*, ut putant saltem ii, quibus in fluidas corporis partes agere videtur, humores attenuat, atque, ad permanandum per vascula capillaria, aptiores reddit. Ob fictam hanc attenuandi vim, ad tollendos morbos, qui lentore sanguinis vix minùs ficto et obstructis vasis effici existimati sunt, multùm pollere medici olim plurimi crediderunt.

Sanguinem rectà, ut hi rati sunt, fulmine *electreo* tenuari, non est cur credamus. Tenuitas enim sanguinis, si in re tenuis hic fiat, renixui arteriarum præter naturam aucto tribuenda est ; neque enim, quantum concipere possumus, fulmen *electreum*, ut humores per
vascula

14 DISPUTATIO MEDICA

vascula capillaria faciliùs fluant, utve extremum corpus uberiùs vaporet, efficere potest. Plura autem, quò hanc opinionem labefacemus, dicere minimè necessarium est.

Opinio secunda. — Fluidum *electrinum* esse *phlogiston* opinati sunt philosophi, quia *oxydia* metallorum reducendi facultate pollet, et alia insuper efficiendi, quæ efficere *phlogiston* existimatum est. Sed, quum principium, quo nititur hæc opinio, fictum omnino sit, eo labefacto et subruto, hæc quoque nutat et cadit.

Opinio tertia. — Fluidum *electreum* corpora incitare satis constat; et huic vi concitatrici præcipui ejus effectus, qui profectò eos aliorum stimulantium plurimùm referunt, sunt, me opinante, tribuendi. Hoc concesso, quo modo multos morbos depellat, explicare possumus.

Cæteris autem, quibus animantium corpora incitandi vis inest, fulmen *electrinum* idcirco anteferendum est; quòd non, extremis tantummodo nervis primùm incitatis, partes de-
inde

inde remotiores, ob consortium quod his est cum illis, instimulat ; sed nervos per totum etiam cursum permanenter concitat, et alias insuper partes plurimas quas nullo alio stimulo rectà concitare possumus.

Opinio quarta.—Fluidum *electreum* eo nervorum proprio aliquatenus confimile esse, vero haud prorsus abfimile esse. Incitandi enim facultas, qua pollet, minimè exponit, quo modo quosdam tollat morbos, qui ex speciali nervorum efficientiæ conditione pendent ; et porro interdum multum proficit, etiam cum, saltem quantum percipi potest, corpus non omnino incitet.

His de opinionibus, quæ de modo, quo agat ignis *electreus*, pressè memoratis, nobis confitendum est et dolendum quidem, rem etiamnum abditam esse et perobscuram, qualem profectò exponere non aggrediemur. Nobis verisimillimum est, multa experimenta prius capienda esse, quàm eam aliquis expedire possit.

16 DISPUTATIO MEDICA

P A R S III.

*De Morbis, ad quos tollendos vel levandos pollet
Ignis Electreus.*

His de *electrini* ignis effectibus et agendi modo cognitis, facilius judicare poterimus, quibus in morbis proficiat. Est autem hic loci confitendum, medicos ex sola experientia posse, quantum et quando profit, comperire et decernere; ideoque nos, quod ad ejus usum attinet, empiricos ferme esse.

In tot tamque inter se contrariis morbis fulmen *electreum* prodesse dicitur, ut iis, quæ de ejus effectibus enarrata sunt, fidem vix habeamus. Diu ferme panaces habitum est; propterea fortasse quòd, per longum tempus, ad id ab iis, qui in summa medicinæ ignorantia versabantur, decurri solebat. Quapropter morbi, in quibus profecisse narratur, adeo
confuse

confusè et permistè imò pravè descripti sunt, ut, quid sibi velint ii, qui de iis differunt, intelligere non possumus. Effectus, ut mihi verisimile videtur, remedii, pro morbi ipsius progressu perperam habitus est; et, eam ob rem, medicina immeritò tulit laudem curationis, quam alma utique natura effecit. Multi præterea morbi, quos sustulisse fertur, solitarii tantummodo fuerunt, unde de ejus virtutibus nihil profectò omnino concludere possumus.

Morbi, quos, præ cæteris, tollere sive levare potest fluidum *electreum*, sunt ii, qui ex nervorum efficientiâ seu minuta sive aucta sive depravata initium capiunt. Pollet quoque plurimum ad vasa in motus validiores cienda, et languentem sanguinis cursum per partes morbidas commovendum.

Verùm enim verò morbos, ad quos deducendos polleat, in ordines disponere imprimis difficile est. Quocirca de iis, qui ordinari nequeunt, singulatim differendum est; de iis, qui in ordines disponi possunt, ordinatim. Hu-

18 DISPUTATIO MEDICA

jus generis morborum alii *inflammationem* habent, alii *spasmodum*; nonnulli in *resolutione nervorum* ponuntur, nonnulli in *partibus quibusdam obstructis*. De his morborum deinceps ordinibus primùm breviter dicendum est; deinde de cæteris, singulatim.

C A P. I.

De Morbis Inflammationem habentibus.

Fluidum *electreum* in eos, qui hujusmodi morbis laborant, incitando agere videtur. Interdum effectus edit iis similes, quos præstant medicamenta, ex iis quæ cutem exulcerant vel rubefaciunt. Aliàs eodem ferme modo agere videtur, quo incitantia partibus admota, quæ speciali inflammationis gradu sive genere afficiuntur.

Podagra.

Podagra.—Fulmen *electrinum*, contra *podagram* et *regularem* et *retrocedentem*, in auxilium vocatum est ; sed, dum illa adfit, non potest, nostra saltem opinione, quin admodum noceat. Interdum profectò accessionem aufugit ; sed, haud secus atque *camphora* aliaque stimulantia, multo sæpius, ut, relictis pedibus, recedat ad partes alias et magis quidem vitales, efficit.

Memoriæ proditur *podagrosus*, de cujus pedibus morbum ictus a *gymnoto electrico* impactus depulit*. Etiamfi vix opinemur, morbum, qui a primigenia corporis fabrica originem capit, medicamento tam fugace radicitus curari posse ; tamen non denegamus, quin ab hoc, eodem ferè modo atque a vulneribus et animo graviter perturbato, fugari possit. Si hoc modo ex artu laborante *podagram* subitò depellere aliquis velit, nullum profectò medicamentum, ad quod hoc consilio ab eo tutius

* Vid. *Journal de Médecine*.

tiùs decurri potest, quàm fulmen *electreum*, novimus.

Dicitur quoque prodesse hoc fulmen, cùm podagra, pedibus relictis, retrograditur, et ventriculum adoritur; verùm, nobis opinantibus, non est, quare cæteris anteferatur stimulis, quos permultùm posse ab omnibus conceditur. Plurimùm, ut videtur, iis podagricis proficit, quibus, post accessiones compluries integras, artus tument et rigent. Quoties enim ita est, frictionem, ad quam tum decurrere usitatum est, haud parum fortasse adjuvet.

Ophthalmia.—Hoc morbo laborantibus interdum profecisse dicitur *electricum* fluidum. Cùm gravis perquam sit inflammatio, et universo corpori ad inflammationem insit proclivitas, quin graviora reddat signa, dubitari non potest. Quòd si inveteraverit inflammatio, et vasis laxatis aut relictæ consuetudine protrahatur, multùm utique proficiat. Eodem videtur prodesse modo, quo *spiritus ardens* aquâ dilutus, et alia collyria ex iis quæ oculos stimulant.

mulant. Quinetiam oculorum inflammationem interdum subito et penitus, attamen ad tempus tantummodo, discutit. Inflammatione hoc modo subito discussa, esset forsitan utilissimum, ne rediret præcavendi causa, oculis collyria, ex iis quæ astringunt, admovere.

Cynanche.—Ignis *electrinus*, quippe qui cutis inflammationem concitet ei similem, quam concitant medicamenta, ex iis quæ rubefaciunt, non modò iis profecisse fertur qui anginâ tonsillarum laborant, sed iis quoque qui malignâ. Non autem cæteris rubefacientibus anteferendus videtur, quæ alicui parti inflammatae imponi solent.

Pblogosis.—Ad fluidum *electreum* ab iis decursum interdum est, qui phlegmone uruntur; sed e factis de eo periculis paucis et inter se quidem contrariis, nondum liquidò, an proficit, necne, apparet. Hi inflammationem reprimere et discutere, illi suppurationem maturare asserunt. Cùm ita sit, proficiat, necne, statuere nequimus.

Dum

22 DISPUTATIO MEDICA

Dum adest *erythema*, aliquid laboranti levaminis attulisse fertur, et etiam hujusmodi interdum curâsse inflammationes quæ latè patebant. Quin et non desunt, qui dicunt, *erythema* quidem sanare, quod partibus vi seu ignis five frigoris adustis supervenit. Utrùm verò proficiat, necne, nondum periclitatione satis constat ; necdum, si in re proficiat, quo proficiat modo explicare possumus.

Hic loci non præterendum est, memoriæ prodi *sphacelum* inferiorum membrorum, ad quem reprimendum insigniter contulisse fluidum *electrinum*. Qui verò plura, de hac re, scire velint, eos ad auctorem, cujus fide narratur, relegabimus.

Hydarthrus.—Hoc morbo laborantibus semel bisve profuisse dicitur fulmen *electrinum*. Quin, simul atque conquieverit inflammatio, nonnihil, adjuvante eodem tempore frictione, proficiat, nulli dubitamus. Non desunt etiam, qui non solum apostemata, qualia sæpius accidunt, sed abscessum etiam lumborum, qui ra-

riùs, interdum sanare perhibent. Veruntamen, an, illis urgentibus, et adhuc magis hoc, aliquid proficiat, multùm hæremus. Ab iis profectò, qui profecisse dicunt, erratum esse, nobis verisimillimum videtur.

Rheumatismus.—Non solùm ab iis, qui hoc morbo ipso efflictantur, sed ab iis etiam qui *arthrodynia*, quæ ei interdum supervenit, auxilium a fulmine *electrino* petitum est. Illo in morbo, interdum eodem ferè modo, quo *camphora*, eaque quæ cutem rubefaciunt, dolorem aliquantùm una in parte lenit; sed in aliam plerumque fugat, et ad morbum eradicatùs tollendum parum confert. In hoc autem morbo efficacissimum profectò medicamentum est; et haud rarò, parum proficientibus aliis, eum omnino tollit. Cæteris omnibus antefereendum est, cùm, ut interdum accidit, huic morbo superveniat ad nervorum resolutionem proclivitas.

Quod ad modum attinet, quo admoveatur, pars affecta vel ictibus leniter percutienda est,

est, vel ex eadem eliciendæ sunt scintillulæ, prout alterutrum modum anteferendum medicus opinetur.

Odontalgia.—Si hoc malo afficiatur dens, qui nondum cariosus est, vel si dolor, qui ægrum torquet, a maxilla rheumatismo correpta oriatur; ictus *electrini* multum profunt: si a dente carioso originem deduxerit malum, gravius idem reddere hujusmodi ictus dicuntur.

C A P. II.

De Morbis Spasticis.

Hoc ordine disponuntur ii morbi, qui convolutionibus insigniuntur; contra quos profectò omnes fulmen *electricum* eodem modo polere videtur.

Chorea.—Quò insignem hunc morbum sanaret, HAENUS ad fulmen *electricum* peroptatò confugere solebat; et, ministro hoc fulmine,
eum

eum pòst fugasse fertur, quàm alia omnia incassum tentaverat. Huic medico mos erat, ictus *electreos* per totum corpus dirigere.

Epilepsia.—Hic quoque morbus fulmini *electrino* interdum cessisse narratur. Exempla autem, in quibus hoc accidit, rara sunt; et præterea, natura morbi cognita, haud multum ex hoc medicamento utilitatis, nostra saltem opinione, expectandum est.

Tetanus.—Unica tantummodo memoriæ traditur tetanica, quam fulgur *electreum* curasse dicitur *. Hoc *trifnum* quoque semel, *raphaniam* interdum, expulisse perhibetur.

Hysteria.—Hoc morbo laborantibus maximum fanè commodum interdum attulit *electrinum* fulmen. Id correptam *hysteria* fœminam, quæ et linguâ et auribus capta est, in sanitatem restituere vidimus. Constantem quoque globum *hystericum*, qui devorandi impotentiam effecerat, sustulisse perhibetur. Quin et

D

ab

* Vid. *Philosoph. Transact.*

26 DISPUTATIO MEDICA

ab eo semel curata esse narrantur *trismus* et *catalepsis hystERICA* *.

Præter jam dictos, multi alii sunt morbi spastici, quos *electrino* fulgure sublato esse auctores perhibent. Hujus generis sunt *asthma*, *gastrodynia*, furarum nervorum distentiones, aliique morbi his confimiles. Verùm horum enimvero morborum curationes, quas effecerit fulmen *electreum*, solitariae sunt vel saltem rarissimæ.

C A P. III.

De Morbis, qui in Nervorum Resolutione ponuntur.

Fulmen *electrinum*, ad morbos hujus ordinis, quàm cæterorum, fugandos, plus multo pollet. Incitandi potissimùm facultate, quæ
ei

* Vid. *Medical Facts*.

ei inest, iis, qui hisce morbis conflictantur, prodesse creditur; sed, utrùm incitandi tantummodo vi proficiat, an alia aliqua virtute, animo incerti sumus.

Apoplexia.—Hoc morbo attonitis profectò plurimùm interdum prodest fulmen *electreum*. In utrisque *apoplexiæ* speciebus, quæ fluidis ex propriis vasis effusis efficiuntur, ad medicamenta, ex iis quæ incitant, ab et adhibitis medicis et astantibus amicis decursus est; præcipuè si attoniti non adeo sopore obruerentur, quin instimulantibus medicamentis aliquantùm exsuscitari possent. Siquando, attonito nondum a medicis necdum amicis deplorato, obscuræ nutantis vitæ reliquiæ medicis morti eum etiamnum eripiendi spem injicerent, præsentaneum ab incitantibus, et, inter cætera, ab *electreo* fulmine, auxilium petere mos erat. Quantæ autem temeritatis sit aut potius vecordiæ, in talia auxilia confugere, medicorum plerisque nunc satis constat. Incitatio etenim, utcunque gravis, compressum cerebrum

brum levare nequit ; et, pressura nondum sublata, fugax exfuscitatio attonito parum utique proderit. Imo morbum graviolem reddit ; et, eam ob rem, fulmen *electreum*, quippe quod vasa, quibus fluit sanguis, in motus validiores incitet, præ cæteris incitantibus, vitandum est.

Quòd si hic morbus ex conditione nervorum efficientiæ aliquo modo mutata pendeat, ad fulmen *electricum* tutò decurri potest. Attoniti enim, quibus levamen afferre potest hoc fulmen, sunt ii, qui acido *carbonico*, plumbi et hydrargyri vaporibus, venenis quæ nervos torpidos faciunt, frigore, concussu, fulmine ipso *electreo*, animo graviter commoto, spiritu intercluso, in morbum inciderunt. Attamen, cùm ex his causis multæ, ut, vasis ruptis, in cerebrum effundatur sanguis, aut, iisdem nequedum ruptis, latex tenuior, efficiant ; accidat interdum, ut dubium sit, ad fulmen *electreum*, necne, decurreretur. Plerumque autem iis, qui causis modò dictis attoniti sint, hoc fulmen insigniter proficiet. Interdum, etiam cùm

cùm adeo graves fuerint hæ causæ, ut earum vi interiisse attonitus videretur, *electreum* fulmen, auxiliante simul pulmonum inflatione, pallidæ inhianti morti eum eripuit.

Ex periculis in animantes viliores, quantum attonitis profit *electreum* fulmen, cognoscendi causâ factis, comperti sunt medici, eas, quas interemissent *electreum* fulmen, acidum *carbonicum* et alia multigena, fulmine *electreo* scienter et catè directo ad vitam revocari. Nuper quoque ad hoc fulmen, quò submersos ex-fuscitarent, qui profectò, ut inter plerosque convenit, *apoplexiâ* intereunt, decurrere medicis mos fuit. Minus fortasse iis conveniat attonitis, qui, ob mentem incitatam nimis, quàm ob nimis sedatam, sanguine icti sint; propterea quòd, commota nimis mente, sanguis incitatiùs movetur.

Quoties ad fulminationem *electream* decur-ratur, dirigendi sunt ictus fervidiores per cor et septum transversum; neque de eorum efficacia desperandum est, etiamsi musculos ex-ternos

ternos non commoveant ; quippe cùm musculis vitalium earum partium naturaliter infit acrior multo irritabilitas. Observandum denique est priùs, quàm hanc rei nostræ partem relinquimus, fulminationem *electream* iis haud parum proficere, qui, post cerebrum concussum, languent, torpent, quibusque labat memoria*.

Nervorum resolutio.—Etiamfi, ad hunc morbum tollendum, parum polleat *electricum* fulmen ; tamen, cùm interdum tollat, quibus resolvuntur nervi, ii id periclitari debent ; eoque magis, quòd tam pauca sunt medicamenta, unde ab iis præsidium peti possit. Verum interdum tamen accidit, ut ad id non decurrendum sit. Quoties enim resolutio nervorum a torpore inceperit, aliisve signis, quæ cerebrum premi indicant ; vel quoties, ex corporis habitudine et prægressa *apoplexia* fit, quare in cerebrum effusum esse fluidi aliquid opinemur : toties nervis resolutus *electreo* fulmine non
icendus

* Vid. BELL's *Surgery*.

icendus est; aliter enim, periculum est, ne usque ad mortem dicto citiùs attonetur.

Quòd si morbus aliquandiu perstiterit, neque diutius appareant ea, quæ cerebrum premi certiores nos faciant; tum, vix autem cùm res omnino aliter semet habeant, tutum a fulminatione *electrea* præsidium, et insigniter efficax, peti potest. Cæterùm, quando interdum iis quidem proficit resolutis, in quibus nervum in cursu esse aliquo modo læsum cognitum est; quoties ita fit, est, quare, tentatis frustra aliis medicamentis, de ea periclitetur.

Minimùm iis proficit fulminatio *electrea*, in quibus *paralysis* jamdudum inveteraverit; quique, vel aliqua ex parte, vel prorsus evaserint fatui. Quomodo enim cunque res ita se habeant, tum cerebrum obstinato quodam pressu neque facilè tollendo gravari, efficere liceat. Plurimùm autem pollet fulminatio modò dicta, eam contra nervorum resolutionem, quam effecerint venefica; quocirca, quò hanc sanaret, ad illam confugere HAENUS solebat.

lebat. Vix minùs ferme iis prodest, quibus a frigore resoluti sint nervi, quibusve, post rheumatismum, talis resolutio supervenerit. Eadem porrò fulminatione sublata est cujusvis partis *paralysis*, quam nervus aliquis hujus compressus effecit. Contra tremores, quos concitant nocivæ e metallis torrefactis exhalationes, quibusque cum nervorum resolutione intercedit similitudo vel potiùs affinitas, quantum polleat, hìc loci dicere non opus est.

Cùm ab igne *electrino*, ut medicamento, præsidium petatum sit, corpus nunc acriter admodum, nunc leniter, ictum est. Nostra verò opinione, temperatus usus, inter nimium et parum, est idcirco anteferendus, quòd plus commodi, et periculi minus, secum afferat.

Est porrò observandum, quoties est, cur cerebrum affici, opinemur, partes tantummodo a capite remotiores fulminandas esse. Interdum, statim ab hoc medicamento primùm admo-
to, omnia in meliùs mutantur; sed postea
cursum quasi sistunt, et ad sanitatem neuti-
quam

quam inclinant: interdum initio, et per sex ferme menses, non omnino levantur; sed tandem, in fulminis usu perseverando, prorsus evanescunt. Membra paralytica, quippe quæ non exerceantur, sæpenumero, *paralyfi* quidem fugatâ vel saltem leviori factâ, contractiora remanent. Contra immobilitatem, quæ ex hac contractione pendet, quamque *paralyfi* perperam attribuerunt medici, nonnihil etiam pollere videtur fulminatio *electrea*. Sed, de hac re, aliquanto uberius paulò infrà differemus.

Amaurosis.—Ignis *electreus*, etiam si hoc malum interdum sustulerit, tamen multo sæpius medici expectationem omnino decipit. Quando verò quidem hoc malum curatu adeo difficile est, de eo semper, si parum profecerint jam tentata medicamenta, faciendum est periculum. Commodi attamen ab eo planè nullum expectandum est, si hoc malum a nervo optico qualibet causa compresso vel læso, aut a *lue venerea*, aut a scrofula, effectum fuerit.

Quòd si a debilitate aut spasmo ortum fuerit, tum indè multum utique commodi percipi potest. Rerum porrò inter se similitudine adducti, plus adhuc ex igne *electreo* utilitatis ab iis percipi posse opinamur, qui ea laborant *amaurosis* specie, quam venena assumpta vel rectà admota concitaverint: huic enim *amaurosi*, cum *paralyfi* contra quam multum utique pollet ejusdemmodi ignis, similitudo haud parva intercedit.

Ischuria.—Quoties hoc malum ex *paralyfi* fibrarum musculosarum pendet, quæ vesicæ corpus superfcandunt, magnum profectò laboranti præsidium afferat fulminatio *electrea*; neque minus forsitan ei, cujus vesica, ob *paralyfin* musculi, cujus est os hujus claudere, urinæ incontinens est.

Obstipatio.—Contra hoc quoque malum, in primis cùm eo afficiantur provecti jam ætate vel senes, in quibus profectò ei cum *paralyfi* aliarum partium est quædam affinitas, fulmen
electreum,

electreum, languentem intestinorum motum commovendo, aliquid posse putatur.

Dysæcæa. — Hanc profectò interdum ejusdemmodi fulmen omnino sustulit : ad quod itaque tutò, et quidem cum utilitatis indè expectatione, toties decurratur, quoties, fabricâ auris organorumque cæterorum, quibus accipitur sonus, integrâ, is morbus ex sensu eorundem hebetato originem deducat. Auribus necnon captis, si horum surditas ex ceruminis defectu, ut putant nonnulli, oriatur, *electreum* fulmen aliquantùm proficiat.

Dysphagia. — Hoc malo, quod efficit gulæ *paralysis*, laborantibus idem fulmen profuisse dicitur ; et profectò sumus, qui, contra hoc malum, plurimùm, quanquam aliquantisper tantummodo, pollere vidimus. Ex eo itidem percipiatur aliquid commodi, cùm mali in causa esse spasmus videatur. Neque profectò medici spem mentitum est in hujus mali exemplo, quod efficere gravissimus et ferme

36 DISPUTATIO MEDICA

intolerabilis, ex sensu acriore facto devorandique nisu, dolor existimatus est *.

C A P. IV.

De Partibus Obstructis.

Electreum fulmen, ad duritias emolliendas, et item efficiendum, ut per partes morbidas incitatiùs moveatur sanguis, insigniter pollere, uno omnes ore consentiunt. Hac vi agere videtur contra eos hujus ordinis morbos, qui infra recensentur.

Scrofula.—Glandularum duritias, quales in scrofula accidunt, interdum emollivisse dicitur fulmen *electreum*; sed morbosam corporis constitutionem, ex qua pendent, in sanam mutare nequit.

Schirrhus.—Ferunt quoque medici, fulmen, de quo disputatur, hujus generis duritias haud raro

* Vid. DUNCAN's Cases.

rarò emollire, et ut magnitudine decrescant efficere. Quinetiam ab iisdem accepimus, ictum fulminis tonitralis *schirrhum* *, ex toto, discussisse. Fulmen autem *electreum* parum ad hujusmodi duritias sanandas potest. Minùs adhuc pollet contra carcinoma exulceratum; etiamsi interdum, ut perhibent auctores, hujus ambitum contrahat, et dolorem leniat.

Caligo. — Fulminatio *electrea*, absorbentia vascula fortasse incitando, *corneæ* nubeculas luci impervias, quæ pendent ex humore inter laminas ejus effuso, dispulit interdum et purgavit. In hoc autem malo, sicubi membrana *corneæ* supercrescente effectum fuerit, plerumque, ut periculis comperti sunt medici, parum prodest; neque profectò ad id prorsus curandum priùs pollent ulla medicamenta, quàm ministris vel instrumentis chirurgi vel rebus *chymicis* partes morbidæ sublatae fuerint.

Ubi

* Vid. DUNCAN'S *Comment.* ann. M,DCC,XC.

Ubi autem, contra hoc malum, in auxilium vocatur argentum vivum, quod interdum utique ad spem medici respondet, operæ fortasse pretium esset, ab *electreo* simul fulmine opem petere. Hoc *lentis* etiam caligini, quam effecerit *lues venerea*, sæpenumero, ex toto, post medetur, quàm eandem argentum vivum aliquatenus jam dispulerit*. Hinc adducti, de eo itidem periculum faciendum esse in *cataracta* opinamur, quæ effecta causis obscuris, vel saltem parum evidentibus, fuerit.

Ganglion.—Fulmine *electreo* tumores hujusmodi sunt persæpe discussi. Ejus usu magnos permultum decrescere tumores profectò vidimus. Quinetiam *bronchocelen* bis penitus ferme curasse dicitur.

Bubo.—Nuperrimè idem fulmen dictum est insigniter emollire eas inguinum duritias, quas post se bubones *venerei* relinquunt, quibusque inesse scrofulæ indoles putatur. Pollet quoque,

* Vid. BELL on the Venereal Disease.

que, ut opinatur HUNTERUS, contra *venereas* et infestissimas quidem verruculas, quæ præputium dedecorant; necnon contra induratum *epididymidem*, quæ interdum remanet post testiculi inflammationem, quam virulentum ex fistula urinæ profluvium, impuro coitu effectum, concitavit *.

His compressè dictis de morbis quibusdam *ordinatim*, ad quos tollendos, vel levandos aliquatenus saltem, polleat fulmen *electreum*; nunc de quibusdam aliis pauca dicenda sunt *singulatim*, utpote quos in ordines bellè aptèque disponere non possumus, sed, ad quos nihilominus sanandos, fulmen idem incitandi facultate, quæ ei insigniter inest, aliquantum, imo interdum plurimum, potest.

Amenorrhœa.—Ex plurimis morbis, contra quos præsidium ab *electreo* fulmine petatum est, hic sanè is est, quo emacrescentibus præsentaneum auxilium et præsentissimum remedium attulit.

* Vid. HUNTER *on the Venereal Disease*.

attulit. Efficacius profectò, quo menses fœminarum eliciantur, nihildum novimus. Adeo quidem, languentes uteri arterias commovendo, ad menses hinc subducendos pollet, ut, cùm hoc consilio ad id decurritur, nimios nunnunquam hos reddat.

Primulos menses, siquando, ut haud rarò accidit, obstinatè remorantes, marcescentem virgunculam pallore et tristitia afficiant, interdum, potissimùm cum simul adjuvarent ea, quæ universum firmant corpus, ignis *electreus*, arteriis uteri commotis, brevi evocavit. Adhuc multo autem magis ad menses, post statas periodos, suppressos vel ægrè provenientes, eliciendos, pollet; et profectò sæpe, obfirmatissimo quidem remoramine superato, eos abundare fecit.

His consiliis vel scintillulæ *electreæ* ex uteri regione eliciendæ sunt; vel dirigendi per hanc lenes ictus. Plurimùm hæc profunt, si in auxilium iis vocentur temporibus, quibus menses profundere natura molitur. Medicis enim
semper

semper in memoria tenendum est, adjuvante simul naturâ, medicinam plûs profuturam. Censet porro MONRO præclarus, si simul comprimerentur arteriæ *iliacæ*, fore fortasse, ut seu scintillæ *electrææ*, five ictus, plûs prodeffent.

Febres intermittentes.—Contra has quoque petatum ab *electreo* fulmine præsidium est, et, ut perhibent medici, peroptatò. Hujus enim fulminis tanta est præsentia, ut, eo opportunè subveniente, quartanæ, a quibus medicinæ quidem præstantissimæ diu obfirmatè obstitum est, labent primùm, deinde inclinent, postremùm in fugam vertantur. Plurimum longè potest, si instanti accessioni obvium occurrat, vel si cum hac jam obversa sed vixdum invadente cominus quasi congrediatur.

Has febres eodem ferè modo fugare videtur, quo alia plurima, quæ, corpus commovendo incitandoque, easdem in fugam dare videntur. Putatur verò terror, quem febricitanti injicit, febrem, qua hic inhorrescit, interdum discutere. Utcunque autem hoc sit, medicis

in memoria esse debet, quò febres intermittentes abigat fulmen *electreum*, opus esse, ut hoc modo illove totum corpus pervadat.

Contractura.—Hoc porrò fulmen remedium est peculiariter ferme efficax, quod artubus, quos rigidos proprii eorum musculi contracti reddiderunt, pristinam mobilitatem restituat. Cervix, nimirum, obstipa, quæ tali causa efficitur, eo sæpe ad sanitatem perducitur. Eam præterea artuum rigiditatem haud rarò tollit, quæ, ob defectum motûs, sæpenumero fractis membris supervenit.

Ascites.—Hic morbus, potissimùm si vixdum inceperit, vel saltem nondum inveteraverit, a fulmine *electreo* interdum curatur. Verùm, cognitâ tamen ejus naturâ et causis, est cur doleamus potiùs, quam miremur, vel fulmen *electreum* ad eum prorsus tollendum plerumque, præ fugacibus effectibus, parum pollere. Siquando aquoso hoc languore tumefactis profit, prodesse videtur, partim efficiendo ut vascula bibula aquam, ex cavis quæ inunda-

verit,

verit, cupidiùs absorbeant, et incitatiùs devehant; et partim duritias emolliendo, quæ morbum primùm effecerint, et deinde, ne jam effectus fanetur, impedian. Pedes porrò et crura, quæ aquâ inter cutem intumuerint, in sanitatem interdum perducit *electreum* fulmen.

Syncope.—Ad eos, quibus deficit animus, exfuscitandos, fatis plerumque pollent medicamenta, ex iis quæ leniter incitant. Siquando autem cor obstinatè adeo conquieverit, ut leviori incitatu in motum cieri nequeat; tunc quàm primùm ad medicamenta, ex iis quæ acerrimè instimulant, confugiendum est: neque ullum ad quod, in hunc finem, meliore spe a medico decurratur, quàm fulmen *electreum*, novimus. Cæterùm, cùm, in obstinatus animi deliquium, præsidium fit ex iisdem planè medicamentis, ex quibus interdum *in apoplexiam*, petendum, eadem, quæ de hac suprâ diximus, hîc loci in memoriam revocanda.

Vermes.

44 DISPUTATIO MEDICA

Vermes.—Fertur, ictus fulminis *electrini*, per abdomen directos, vermes intestinorum necavisse; et hinc etiam *tæniam* expulisse.

Paraphonia.—Sonus quoque vocis, præ raucedine, depravatus, dicitur eodem hoc fulmine curatus esse: quocirca hinc, cùm, id quod sæpe accidit, parum profecerint alia medicamenta, contra obstinatum hunc morbum, et sanatu quidem difficillimum, est petendum auxilium.

Cephalæa.—Contra hunc capitis dolorem, qui *nerveus* appellatus est, et ad quem profectò mitigandum necessaria sunt ea, quæ peculiariter ferme roborant et stimulant, multum potuisse fulmen *electreum* narratur. Hujusmodi dolores eodem ferè modo lenit, quo torpedo; quam etiamnum vivam, ut similes leverent dolores, nudo capiti admovere antiquitus solebant DIOSCORIDES, et SCRIBONIUS LARGUS. Quinetiam perhibent medici, quotidianos capitis dolores, qui, interjectis temporibus, intermittunt

intermittunt et ingravescunt, quosque fugat *cinchonæ* cortex, eidem fulmini cecidisse.

Herpes.—Non defunt etiam, qui certiores nos faciunt, vel hunc morbum fulmine *electreo* leviori depelli: dicunt autem idem, fulmen hujusmodi gravius effecisse interdum, ut *herpes*, quàm antea, latius serperet.

Pertussis.—Quoniam hic morbus, postquam inveteraverit, et tussi sibi propriâ insigniatur, interdum est subito terrore vel diuturno timore sanatus; fulmen quoque *electrinum*, dummodo hunc illumve moveat, nonnihil contra eundem pollere, vero haud absimile est.

Ulcus.—Aura *electrea* ulceribus admota, inflammationem, ut periculo comperti sunt medici, reprimit, suppurationem maturat, et sæpe curationem efficit.

Ecchymoma.—Quinetiam hujusmodi tumores, quos effecerit contusio, aliæve quælibet causæ, eadem aura interdum discussisse dicitur.

Gonorrhœa

Gonorrhœa mucosa.—A JOANNE HUNTERO accepimus, hoc malum fulmine *electreo* curatum esse. Multum quoque hoc potuisse dici-
 contra vetustam tentiginem, quæ *gonorrhœam virulentam* interdum subsequitur.

Musculorum intentiones.—Fulmen *electricum* multum ad has curandas pollet, si diu perstite-
 rint, et si jam supervenerint rigiditas, tumor, debilitas, et in *arthrodyniam* proclivitas.

Non defunt porrò, qui perhibent, aliquid ex fulmine *electreo* utilitatis percipere eos, qui morbo regio, tympanite, aurium tinnitu, cal-
 vitio, *hypochondriasi*, calculo renum, fistula la-
 chrymosa afficiuntur: sed nihil sanè est ratio-
 nis, cur, ad hos morbos curandos valere hoc fulmen, opinemur; et præterea auctores, qui valere asserunt, adeo perturbatè sunt locuti, ut haud rarò, quid sibi velint, intelligere nequeamus.

Præter ingentem hanc morborum cohortem, ad quam fugandam, vel saltem, labefactandam valuisse, dicitur fluidum *electricum*; contra alia
 plurima

plurima pollet mala, quæ, ut videtur verisimillimum, ex quibusdam nervorum conditionibus pendent, quibusque obviàm, ut suadent nonnulli, a medico opportunè eundum est. Hujus generis, secundum JOANNEM HUNTERUM, sunt fensiculi quidam inusitati, qui interdum in colicis glande et urinæ fistula aliquandiu pòst remanent, quàm curata *gonorrhœa* fuerit.

Quin et existimat DUNCANUS, fulmen *electreum* aliquid homini levaminis attulisse, qui manum finistram, ob sensum mirum in modum acriorem factum, magno absque dolore tangi sufferre nequiebat.

Certiores præterea nos facit VERATTIUS *, eodem fulmine fugatum esse specialem oculi dolorem, qui, ut verisimile visum est, ex sensu itidem acriore pendebat. Nihil autem omnino, ut nobismetipsis oblata est videndi occasio, ab eo utilitatis perceptum est in consimili crucis dolore, qui ambustionem subsecutus est.

Inclinârunt

* Vid. VERAT. *Obs. Phys. Med.*

Inclinârunt porrò animi, ut nonnulli arbitrarentur, fulmen *electreum* vel iis proficere, qui hydrophobia conflictantur, aut qui *diabete* marcescunt. Nulla autem experimenta hucusque novimus, quæ hanc opinionem verisimilem, nedum probabilem, reddant. Licet autem ita sit; tamen id fulmen, quippe cum nervorum conditionem insigniter afficiat, esse in morbis adeo deploratis, ubi offerantur tempus et occasio, tentandum arbitramur. Est eodem verò tempore confitendum, non esse, quare indè utilitas expectetur.

P A R S IV.

De quibus Modis Corpori admoveatur Ignis Electrinus.

Nunc, quibus modis admoveatur ignis *electreus*, de iis quàm paucissimis dicendum est. De unoquoque modo fusè differere non opus est;

est; idcirco quòd omnia, quæ ad ignem *electreum* admovendum necessaria sunt, eos medicos, qui *electrinam* bene intelligunt machinam, latere vix possunt. Admoveri solet hujusmodi ignis vel *balneo*, vel *aura*, vel *scintillis*, vel *ictibus*. De his deinceps perpauca dicenda sunt.

Balneum electreum.—Balnei modo admoveri dicitur ignis *electrinus*, cùm aliquis, iis suffultus adminiculis, quorum interventu ex eo emanare nequeat intromissus ignis *electreus*, hoc eodem igne usque ad saturitatem impletur. Hoc modo leniter adeo admovetur fluidum *electrinum*, ut ita admotus nullum omnino in aliquos effectum sensiferum præstet. Quocirca, quò depellat morbos, hoc modo rarissimè admovetur.

Siquando, id quod opinantur nonnulli medici, ex corpore igne *electreo* non fatis impleto morbi oriantur, tunc, quò curentur, ad ignem *electrinum* hoc modo admotum, cum ali-

quo fortasse fructu, decurri potest. Verum in his tamen morbis, siquidem tales unquam morbi existant, ex eo igne ita admoto tantummodo fugax admodum levamen potest percipi; propterea quod, ex corpore aliquo igne *electreo*, præter solitum, expleto, vicina, donec cuique fit æqualis saturitas, in se, pro ratâ, derivant.

Ne hoc modo ad æqualitatem vicinorum depleatur homo, quem igne *electreo*, præter solitum, impletum servandi stet medico sententia, nonnulli eum duobus amiciendum indufiis, uno laneo, bombycino altero, suadent; quorum infractione cumulatus ignis *electreus* ei corpus continenter pervadat. Cæterum, optatò hoc eveniat, necne, periculis factis comperiendum est.

Aura electrea.—Hoc modo admoveatur ignis *electreus*, cum in aliquem ex corpore quolibet acuminato intromittitur. *Aura electrina*, quo magis acuminatum corpus est, unde venit,

venit, eo lenior est. Ignis *electricus* hoc modo admotus, oculis inflammatione affectis, ulceribus, et partibus quibuscumque quæ sive naturâ sive applicatis causis quibuscumque sunt, præ cæteris, sensibiles, insigniter convenit. Non desunt quidem, qui censent, auram *electricam* balneo, scintillis, et vel ictibus anteferendam esse. Nobis autem videtur parum plerumque pollere.

Scintillæ electricæ——multo sæpius, quàm aura, admoventur; et ad plerisque profectò morbos curandos pollent, qui igne *electrico* fanari possunt. Ut majore vi minoreve coruscant scintillæ, prout res postulent, potest effici.

Ictus electrici——multo, quàm etiam scintillæ, plùs pollent. Modo autem satis cognito vis ictuum minui potest ad gradum usque nihilo majorem, quàm qui ad optatum effectum edendum satis polleat. Quando, submersos velut quibus supervenerit *apoplexia*, homines
graviter

graviter incitare opus fit, ictus *electrei*, balneo, auræ, et scintillis quidem anteponendi sunt. Nervorum quoque resolutione laborantibus ictus, præ his cæteris, conveniunt; et leviores imprimis, præcipuè si eos sæpe ingeminare opus fit.

De aliis modis, quibus admoveri potest ignis *electricus*, *frictione* nempe et *rivo*, differere mihi in animo non est; eoque minùs, quòd utilitates ex his modis optandæ, ex iis suprà dictis percipi possunt.

Cùm ex morbis, contra quos ab igne *electrico* peti solet præsidium, multi adeo inveterascant, ut insanabiles prorsus evadant, vel saltem sanatu admodum difficiles; quo citiùs in auxilium vocatur ignis *electricus*, et quo sæpius, eò efficacius, eo melius. Quinetiam, quoties admovetur, plus utique proderit, si in ejus usu, per quartam horæ partem, vel etiam semihoram, perseveretur.

A leniore usu ignis *electrini* incipere, ut pavidè suadent nonnulli, deinde ad graviolem decurrere, est muliebriter prætumere potiùs, quàm scienter præcavere; cùm præsertim ignis *electrinus* rarò, nisi cùm vehemens nimis sit, ullum secum periculum afferat.

Quum, denique, ignis *electrinus* minus, ut nonnullis videtur, proprio marte possit, quàm cùm fociis quibusdam firmetur, hos, quinam sint, in memoria tenere medicum oportet.

F I N I S.